

Dějiny středověku II – seminář D (LS 2010)

Problémy českého středověku (1200-1500)

Vedoucí semináře: PhDr. Petr Hlaváček, Ph.D.

Čas a místo konání: čtvrtek 14:05-15:45 (S12)

Seminář si klade za cíl seznámit studenty/studentky s vybranými problémy politických, náboženských a kulturních dějin českého středověku, zejména prostřednictvím prezentace a analýzy vybraných relevantních pramenů.

TÉMATICKÉ OKRUHY

1. Úvodní seminář – rozdělení úkolů/referátů (25. 2.)
2. Expanze českého státu posledních Přemyslovců (4. 3.)
3. Středohornoněmecká literatura v Čechách (11. 3.)
4. Staročeská literatura 1300-1400 (18. 3.)
5. Latinská kronikářská díla doby Karla IV. (25. 3.)
6. Imperiální myšlení českých elit 1250-1350 (1. 4.)
7. Karel IV. a jeho koncept „Corona Bohemiae“ (8. 4.)
8. Život na pražské univerzitě ve 14. a 15. století (15. 4.)
9. Jan Hus – neznámá osobnost českých dějin? (22. 4.)
10. Teologické myšlení české reformace (29. 4.)
11. Jiří z Poděbrad a idea integrace Evropy (6. 5.)
12. Mise Jana Kapistrána v českých zemích (13. 5.)
13. Česká a evropská historiografie o českém středověku (20. 5.)
14. Generální kvodlibet & zhodnocení semináře (27. 5.)

TÉMATICKÉ OKRUHY – struktura

1. Úvodní seminář

- vysvětlení parametrů semináře
- stanovení úkolů
- zadání referátů

2. Expanze českého státu posledních Přemyslovců

- geopolitické kontury střední Evropy 1200-1300
- vztah Českého království a Svaté říše římské
- česká expanze ve střední a východní Evropě

Lectio: Petr Žitavský, Zbraslavská kronika (1339)

Literatura:

WIHODA, Martin: Zlatá bula sicilská. Podivuhodný příběh ve vrstvách paměti, Praha 2005.

ŽEMLIČKA, Josef: Století posledních Přemyslovců. Český stát a společnost ve 13. století, Praha 1986.

ŽEMLIČKA, Josef: Přemysl Otakar I. Panovník, stát a česká společnost na prahu vrcholného středověku, Praha 1990.

ŽEMLIČKA, Josef: Počátky Čech královských 1198-1253. Proměna státu a společnosti, Praha 2002.

3. Středohornoněmecká literatura v Čechách

- kultura na dvoře posledních Přemyslovců
- minnesang a „politická“ beletrie konce 13. století

Lectio: Ulrich von Etzenbach, Wilhelm von Wenden (kol. 1290)

Literatura:

BOK, Václav (red.): Moravo, Čechy, radujte se! Němečtí a rakouští básníci v českých zemích za posledních Přemyslovců, Praha 1998.

4. Staročeská literatura 1300-1400

- kulturní předpoklady vzniku staročeské literatury
- staročeská poezie a drama
- staročeská beletrie

Lectio: Kronika o Bruncvíkovi (kol. 1400)

Literatura:

KOLÁR, Jaroslav (red.), Próza českého středověku, Praha 1983.

NĚMEC, Igor (red.), Dědictví řeči, Praha 1986.

PRAŽÁK, Albert: Staročeská báseň o Alexandru Velikém, Praha 1945.

5. Latinská kronikářská díla doby Karla IV.

- tradice českého kronikářství
- kroniky z dvorského prostředí doby Karla IV.
- Karel IV. jako inspirátor kronikářského „boomu“

Lectio: Marignolova kronika (kol. 1360)

Literatura:

BLÁHOVÁ, Marie (ed.), Kroniky doby Karla IV., Praha 1987.

NECHUTOVÁ, Jana: Latinská literatura českého středověku do roku 1400, Praha 2000.

VIDMANOVÁ, Anežka: Laborintus. Latinská literatura středověkých Čech, Praha 1994.

6. Imperiální myšlení českých elit 1250-1350

- český král jako „nový Alexander Veliký“
- český král jako římský císař
- Čechy jako srdce středověké univerzální monarchie

Lectio: Cantilena de rege Bohemiae (1278)

Literatura:

KAVKA, František: Vláda Karla IV. za jeho císařství (1355-1378), I-II, Praha 1993-1994.

SEIBT, Ferdinand: Karel IV. Císař v Evropě (1346-1378), Praha 1999.

7. Karel IV. a jeho koncept „Corona Bohemiae“

- státoprávní uspořádání Českého království vrcholného středověku
- vedlejší země Českého království
- Koruna Česká jako politický program

Lectio: Majestas Carolina (1350/51)

Literatura:

BOBKOVÁ, Lenka: Územní politika prvních Lucemburků na českém trůně, Ústí nad Labem 1993.

BOBKOVÁ, Lenka: 7. 4. 1348 - Ustavení Koruny království českého, Praha 2006.

8. Život na pražské univerzitě ve 14. a 15. století

- struktury vzdělávání v Čechách kolem r. 1300
- církevně-politický kontext vzniku pražské univerzity
- fungování univerzity (život žáků a mistrů, teologie/filosofie)

Lectio: *Staročeská žákovská poezie (kol. 1400)*

Literatura:

SVATOŠ, Michal: *Dějiny Univerzity Karlovy I (1347/48-1622)*, Praha 1995.

9. Jan Hus – neznámá osobnost českých dějin?

- *život Jana Husa*

- *teologické myšlení Jana Husa*

- *vliv Jana Husa na českou reformaci 15. století*

Lectio: Jan Hus, *De ecclesia* (1413)

Literatura:

BAUM, Wilhelm: *Císař Zikmund. Kostnice, Hus a války proti Turkům*, Praha 1996.

KEJŘ, Jiří: *Husův proces*, Praha 2000.

KEJŘ, Jiří: *Jan Hus známý i neznámý*, Praha 2009.

ŠMAHEL, František: *Husitské Čechy. Struktury, procesy, ideje*, Praha 2001.

ŠMAHEL, František: *Husitská revoluce II. Kořeny české reformace*, Praha 1993.

10. Teologické myšlení české reformace

- *kázání Konrada Waldhausera a Milíče z Kroměříže*

- *Matěj z Janova a Jan Hus*

- *Jakoubek ze Stříbra a Jan Rokycana*

Lectio: Kázání Milíče z Kroměříže (1360/70)

Literatura:

KYBAL, Vlastimil: *M. Matěj z Janova – jeho život, spisy a učení*, Praha 1905 (Reprint: Brno 2000)

MOLNÁR, Amedeo: *Slovem obnovená. Čtení o reformaci*, Praha 1977.

ŠMAHEL, František: *Husitská revoluce I. Doba vymknutá z kloubů*, Praha 1993.

11. Jiří z Poděbrad a idea integrace Evropy

- *církevně-politický kontext poděbradské doby*

- *zahraničně-politické a diplomatické kontakty Českého království*

- *poděbradský koncept ligy evropských panovníků*

Lectio: Deník panoše Jaroslava (kol. 1470)

Literatura:

BOUBÍN, Jaroslav: *Česká "národní" monarchie. K domácím zdrojům a evropskému kontextu království Jiřího z Poděbrad*, Praha 1992.

ŠMAHEL, František: *Husitské Čechy. Struktury, procesy, ideje*, Praha 2001.

12. Mise Jana Kapistrána v českých zemích

- *Jan Kapistrán a františkánská observance*

- *Kapistránova mise ve střední Evropě 1451-54*

- *Kapistránův teologický zápas s českou reformací*

Lectio: Polemika Jana Kapistrána s Janem Rokycanou (kol. 1452)

Literatura:

HLAVÁČEK, Petr: *Čeští františkáni na přelomu středověku a novověku*, Praha 2005.

MACEK, Josef: *Jagellonský věk v českých zemích I-IV*, Praha 1992-1999.

ŠMAHEL, František: *Husitské Čechy. Struktury – procesy – ideje*, Praha 2001.

13. Česká a evropská historiografie o českém středověku

Lectio & Literatura (společná debata nad četbou):

ŠMAHEL, František: *Nalézání, setkávání a míjení v životě jednoho medievisty*, Praha 2009.

LE GOFF, Jacques: Za jiný středověk, Praha 2005

14. Generální kvodlibet & zhodnocení semináře

- vyučujícím řízená diskuse ke všem tématům probíraným v semináři
- debata nad problémy současné české a světové medievistiky

Podmínky pro udělení zápočtu

- pravidelná aktivní přítomnost na semináři (maximálně 3 absence)
- prezentace referátu k zadanému tématu, resp. předložení seminární práce
- úspěšné absolvování alespoň dvou zápočtových testů (8. 4. 2010 a 20. 5. 2010)